

VERSLAG

Onderwerp	Bespreking ontwerpessie 1
Project	Inrichtingsschets Peereboom
Projectcode	17706
Verslagnummer	01
Datum overleg	19 mei 2020
Auteur(s)	Lennart Turlings, Remco van Ek
Datum verslag	20 mei 2020
Bijlage(n)	1 (ppt)
Aanwezig	Lennart Turlings / W+B Remco van Ek / W+B Martin Hoorweg / PNH Kim Uittenbosch / PNH Klaas Jan Wardenaar / SMARTLAND Rudi Terlouw / Bui-TeGewoon Wicher Groen / HHNK Frank de Wit / Water, land en dijken Wilco Bark / VBBW
Afwezig	Jeroen van Egmond / SBB Rik Beentjes / HHNK
Kopie	

AGENDA

1. Opening en kennismaking
2. Inrichtingsvisie op hoofdlijnen – presentatie Smartland, Bui-TeGewoon en Witteveen+Bos, met speciale aandacht voor ‘quick wins’
3. Voorstel uit te voeren veldonderzoeken – voorstel van Smartland, Bui-TeGewoon en Witteveen+Bos
4. Voorstel participatie – provincie Noord-Holland.
5. Afspraken

1 OPENING EN KENNISMAKING

- Frank de Wit, melkveehouder, voorzitter agrarische natuurvereniging Water, Land & Dijken;
- Wilco Bark, melkveehouder, voorzitter Vereniging Behoud Boeren Waterland en omstreken (VBBW)
- Kim Uittenbosch, Provincie Noord-Holland, Natuurnetwerk Nederland
- Martin Hoorweg, projectleider Provincie Noord-Holland
- Wicher Groen, senior adviseur integraal waterbeheer, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Klaas Jan Wardenaar, SMARTLAND, landschapsarchitect en ecooloog
- Rudi Terlouw, BuiTe-Gewoon, specialist weidevogels
- Remco Ek, Witteveen+Bos, ecohydroloog
- Lennart Turlings, Witteveen+Bos, projectleider en ecooloog

Enkele opmerkingen in aanloop op het overleg:

- Vraag is waarom LTO niet is aangesloten bij dit overleg. In overleg met Provincie Noord-Holland bestaat de agrarische vertegenwoordiging uit WLD en VBBW.
- Staatsbosbeheer heeft zich vooralsnog teruggetrokken vanwege gebrek aan financiële dekking voor hun aanwezigheid.

2 INRICHTINGSVISIE OP HOOFDLIJNEN – PRESENTATIE

Remco en Klaas Jan presenteren de resultaten van ontwerploop 1. Slides staan in de bijlage, dringend verzoek deze niet verder te verspreiden. Resultaten worden vervolgens met de groep besproken,

- Wilco Bark: mist geheel het agrarisch perspectief en eventuele schadeloosstelling die daartegenover staan. Geeft aan dat 80% van het areaal nu in agrarisch gebruik is (melkveehouderij). Martin geeft aan dat deze eerste ontwerproude gericht is op de natuurdoelstellingen. Het agrarisch perspectief komt zeker, maar op een later moment; Remco geeft aan dat in ontwerploop 1 bij fasering uitvoering wel degelijk rekening is gehouden met aanwezigheid agrariërs, waarbij gewezen is op noodzaak van functiescheiding;
- Frank de Wit: hebben wij rekening gehouden met het beheer van de gebieden? Wie gaat dat doen? Moderne melkveehouderij past niet goed bij de natuurdoelstellingen. Discussie met het agrarisch perspectief moet nog komen. Rudi: van belang is de vraag hoe houden we het gebied tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten beheerbaar houden. Een deel van de gebieden die we selecteren voor de gruttogroep, klein percentage zou kunnen met voorweiden (hoogste percelen) of seizoensweiden. Voor melkveebeweiding zijn de percelen ongeschikt, maar dat zijn ze ook in de huidige vorm al.
- Frank kan er een perspectief vanuit de landbouw tegenover zetten: onderwaterdrainage, oevers met weidevogels, windmolens. Verwacht dat dat niet als optimaal zal worden gezien vanuit natuurdoelen. Frank is van mening dat het nu een stuk is wat vanaf het begin af aan polariseert en dat vindt hij jammer. Hij vraagt zich ook af waar HHNK het gemaal neerzet?
- Wicher: het gebied is niet eenvormig qua peilbeheer. Het is een mozaïek aan peilen (blokbemaling) en het isoleren van watersystemen is nog een hele puzzel. Waterconservering (P rijk water met grote verblijftijden) kan problemen opleveren (zie polder Zeevang). Waterpeilen opzetten heeft beperkingen vanwege aanwezigheid bebouwing. HHNK is zelf ook bezig met onderzoeken op het gebied van baggerkwaliteit en isoleren van meren. HHNK gaat dit najaar een aantal visstandbemonsteringen doen in Waterland-Oost. Verzoek is Steven Westerman (baggerwerken) en Rik Beentjes (vismigratie) in te schakelen via Wicher Groen. Remco beaamt dat we dubbel werk uiteraard willen vermijden.
- Wilco Bark geeft aan dat leverbot een risico is voor vee. Is bekend bij opstellers visie. Rudi geeft aan dat fasering (wanneer nat en droog) hier grote invloed op kan hebben;
- Rudi: agrarisch medegebruik bestuderen. Gebieden: NNN-functie: agrarisch medegebruik en beheren met agrariërs. Goed naar de inhoud kijken en kansen en knelpunten gezamenlijk identificeren.
- Martin/Lennart identificeren behoefte aan aanvullend overleg (twee tussensessies) gekoppeld aan agrarisch medegebruik en watersysteem (zie afspraken) in aanloop op ontwerploop 2. Daar aan gekoppeld wil Rudi graag weten welke percelen 100% agrarisch zijn en welke in natuurschap zijn uitgegeven. Welke beperkende voorwaarden zitten er op. Martin wil weten wat toekomstig agrarisch medegebruik betekent voor natuurdoelstellingen. Frank gaat de uitdaging graag aan, maakt graag meteen de vertaalslag wat vanuit agrarisch perspectief de toekomst is.
- Frank: Heeft vraag over de NNN-doelstellingen. Huidige doelen gaan in op weidevogels en botanisch beheer, maar in visie wordt vrij stevig ingezet op moerasvorming. Remco licht dit toe. Dit heeft alles te maken met de opdracht die we hebben en het achterliggende probleem dat het rijkswater heeft. De productiviteit van het IJsselmeerwater is door diverse oorzaken afgenomen waardoor natuurwaarden achteruit gaan. Oplossingen worden gezocht in zogenaamde hydromorfologische aanpassingen. Er is veel paaigebied voor vis in het verleden verloren gegaan en er wordt gezocht naar oplossingen via het verbinden en inrichten van voorland en achterland rondom het IJsselmeer en Markermeer. Het gaat o.a. om het realiseren van ruimte voor overstromingsgrasland, opheffen van barrières voor vismigratie en realisatie van luwe plekken met ondiepe wateren en waterriet waar jonge vis gedurende de winterperiode in kan schuilen¹.

¹ Meer hierover: <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/water-ruimte/ecologie/programmatische-aanpak-grote-wateren/>, <https://markermeerrijmeer.nl/default.aspx>

- Frank geeft nog een andere risicofactor aan: ganzen dominant bij moerassystemen. Ganzen zijn er overigens nu al in grote aantallen en ook bezwaarlijk voor natuurdoelen. Is een landelijk probleem wat je niet op een locatie kan oplossen. Rudi geeft aan dat er sturingsmechanismen zijn in de tijd (wanneer inundatie, wanneer kunnen we er in om te beheren om vervuiging tegen te gaan). Dit helpt ook bij beperking broedgebied voor ganzen.
- Wicher: Geeft aan dat bij nieuwe gemaal De Poel vismigratievoorziening wordt aangelegd. Hetzelfde geldt voor inlaatmogelijkheden in het Markermeer. Heeft nog twijfels bij nut en noodzaak aankoppelen achterland.
- Klaas Jan vraagt hoe HHNK aankijkt tegen verlegging aan bij Molenslot. Wicher: Moet je in detail gaan bekijken. Technisch gezien kan alles.
- Kim: Waarom is De Nes niet meegenomen? Klaas Jan: bestaande visie SBB is er nu ingezet maar in de discussie zijn we er nu nog niet verder op ingegaan. Vergt ook inbreng van SBB maar die is hier nu ook afwezig. Kim zal de inzet van SBB op een hoger niveau aankarten (Gerben Biermann PNH - Rina Tienkamp SBB). Jeroen van Egmond heeft zich nu teruggetrokken. Kim verwacht niet dat men er (op korte termijn) uit gaat komen.
- Frank: we zitten in een NNN realisatie die politiek bepaald is. Passen de snelheden op elkaar? Kim: opdracht is nu vanuit natuur ingestoken, dat klopt. Dit is bewust omdat natuur in het verleden vaak een sluitstuk is geweest met als resultaat dat de beoogde kwaliteit niet werd gehaald. Verwachting: helder moet zijn dat we niet iedereen blij gaan maken. Qua NNN-realisatie: huidige coalitie is vrij ambitieus. Ambtelijk probeert men de verwachting enigszins te temperen. 5600 ha in NH, in 2027 gerealiseerd of klaar voor realisatie. In eerste instantie was het idee om deze zomer al over realisatie hier te besluiten. Deze inrichtingsschets moet eerst, pas volgend jaar besluitvorming voor inrichting (regiebureau NNN PNH). Er wordt daarnaast gewerkt aan regeling voor schadeloosstelling. Men streeft naar aaneengesloten robuuste eenheden natuur met hoge kwaliteit.

3 VOORSTEL UIT TE VOEREN VELDONDERZOEKEN

Er is een lijst opgesteld, maar vraag is (a) wat moet echt op korte termijn starten (denk aan maaidatum), (b) wat kan parallel lopen en (c) en wat gaat er mis als bepaalde onderzoeken niet worden uitgevoerd. Komt terug in afspraken.

4 VOORSTEL PARTICIPATIE – PROVINCIE NOORD-HOLLAND.

PNH gaat een brief sturen naar eigenaren en partners. Daarna individuele gesprekken naar behoefte. PNH gaat studeren op de volgende stappen gegeven de resultaten tot nu toe. Stivas (stivas.nl) is al actief (in juni gesprekken individuele boeren) ten westen van het Goudriaan kanaal (inventarisatie NNN, agrarische ambitie). Frank: er ligt een inhoudelijke koppeling met dit gebied. Bewoners (bebouwing) betrekken is opdracht voor provincie (Kim).

5 AFSPRAKEN

- 1 Er komen in aanloop van de 2de ontwerploop twee tussensessies. **Remco** neemt initiatief voor een datum. Tussensessie 1 gericht op agrarisch medegebruik/ambities - met Frank, Wilco, Martin, Klaas Jan, Rudi, Remco. Frank gaat met Martin om de digitale tafel voor kaart huidig agrarisch gebruik. Tussensessie 2 gericht op watersysteem met Wicher, Rik, Steven, Martin, Klaas Jan, Rudi, Remco. Wicher vraagt na wat er al loopt en beschikbaar is qua onderzoek bij HHNK.
- 2 **Lennart** maakt een opzet voor indeling onderzoeken i.o.m. Martin, Klaas-Jan, Rudi, Remco.
- 3 Klaas-Jan geeft aan dat Ferdinand ter Heide op de hoogte moet worden gebracht van ontwerploop 1 en betrokken dient te worden bij ontwerploop 2. Ferdinand heeft een adviseur (ecoloog Floris van Zinnicq Bergman) ingehuurd voor ondersteuning. **Klaas Jan** neemt contact op met Floris en gaat na hoe Ferdinand kan aanhaken bij het verdere ontwerpproces.
- 4 Eind juni begin juli wordt werksessie 2e ontwerploop gepland. **Lennart** regelt dit.
- 5 Rudi vraagt of er een contactlijst kan worden opgesteld. **Lennart** regelt dit.
- 6 **Lennart** verzorgt een vakantieplanning van het projectteam.
- 7 **Allen**: Frank vraagt zich af hoe het zit met externe communicatie rondom dit project. Martin verzoekt om alles wat we hier bespreken niet verder te verspreiden. We willen nu graag een inhoudelijke discussie kunnen voeren zonder onrust er omheen. Kaartmateriaal levert al snel veel onrust op.

NOTITIE

Onderwerp Verslag tussensessie watersystemen
Project Inrichting Peereboom
Opdrachtgever Provincie Noord-Holland
Projectcode 117706
Status Definitief
Datum 19 juni 2020
Referentie -
Auteur(s) drs. R. van Ek

Gecontroleerd door drs. L. Turlings
Goedgekeurd door drs. L. Turlings
Paraaf

Aan Lennart Turlings / Witteveen+Bos
Martin Hoorweg / Prov Noord-Holland
Wicher Groen / Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Steven Westerman / Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Klaas Jan Wardenaar / SMARTLAND
Rudi Terlouw / Bui-TeGewoon

AGENDA

1. Voorstelrondje
2. Plannen Ontwerploop 1
3. Afstemming onderzoek
4. Kansen en belemmeringen plannen vismigratie gezien vanuit Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

6 VOORSTELRONDE

Steven Westerman is nieuw in dit gezelschap. Hij werkt bij de afdeling planvorming. Houdt zich bezig met plannen voor baggeren, waterkwaliteitsverbetering en vismigratie.

7 PLANNEN ONTWERPLOOP 1

Er blijkt geen noodzaak voor toelichting op de plannen. Deze zijn goed bekend bij de betrokkenen.

8 AFSTEMMING ONDERZOEK

De lijst met mogelijke onderzoeken worden nagelopen op noodzaak voor afstemming met werkzaamheden door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

1. Gebied A en C:

- a) In het veld nalopen van bestaande waterinfrastructuur en greppelsysteem. Klopt de leggerinformatie? Functioneren de greppels → Opstellen maatregelen
HHNK wil graag een terugmelding krijgen van de uitkomst van het veldwerk. Als de legger niet blijkt te kloppen dan horen ze dat graag.
 - b) Bepaling kwaliteit top laag (0-40 cm) bodem (fosfaat) ivm waterkwaliteit en vegetatieontwikkeling
HHNK heeft via B-WARE dit soort onderzoek laten uitvoeren voor Wormer-Jisperveld. De studie hoeft niet representatief te zijn voor Peereboom. Daarom toch noodzaak voor uitvoering. Steven stuurt rapportage Wormer-Jisperveld naar Remco. Steven geeft aan dat José van Diggelen hun contact was bij B-WARE.
 - c) Kwantificeer de kwel via peilbuizen met dubbele filters. Bepaal ook de grondwaterkwaliteit. Meer peilbuizen voor controle grondwaterstand.
Wicher vraagt zich af in hoeverre dit nu goed bekend is. Remco geeft aan dat er beperkt gegevens beschikbaar zijn en dat er noodzaak is voor aanvullende metingen. Metingen is geen verder punt voor afstemming. Steven geeft aan dat HHNK de gegevens zal leveren aan Remco ten aanzien het grondwatermodel (expert bij HHNK is Marcel Boogaard). Dit geeft modelmatig inzicht in de kwel en wegzijging (alleen waterkwantiteit). Remco geeft aan dat dit waardevol is maar niet de noodzaak voor metingen vervangt.
2. Gebied A, C en Kleine meer:
- a) Maandelijkse metingen aan de oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit (peil, afvoer) ter bepaling van de referentiesituatie.
De HHNK gegevens op <http://hnk-water.nl/> zijn geraadpleegd. Meetpunten zitten vaak achter een gemaal. Geeft onvoldoende inzicht van geïsoleerde peilvakken waardoor aanvullende metingen toch nodig zijn. Steven gaat na over er bij HHNK nog meer aanvullende gegevens beschikbaar zijn en geeft dit door aan Remco. Remco neemt deze informatie mee bij het formuleren van benodigd onderzoek.
 - b) Bepaling voorkomen, dikte en samenstelling sliblaag waterbodem in verband met noodzaak baggeren.
In 2019 is Oosterpoel vlakdekkend ingemeten. Er lijkt sprake van 1 m dikke sliblaag. HHNK richt zich op de hoofdwatgangen. Meestal gaat de meting vooraf aan uitbaggeren. Kleine meer wordt niet gepeild. HHNK heeft geen informatie over de kleine watgangen. Wel stelt het waterschap bepaalde eisen aan de kleine watgangen. Rudi geeft aan dat hij tijdens het veldbezoek een dikke sliblaag zag met een kleine waterschijf. Steven stuurt de rapportage over Oosterpoel door naar Remco. Wicher stuurt de kaart door naar Remco met indeling primaire, secundaire en tertiaire watgangen. Daarnaast stuurt hij informatie over de voorwaarden die HHNK stelt aan de verschillende watgangen. Rudi vraagt zich af wat de gemiddelde baggeraanwas is in het gebied. Steven geeft aan dat dit circa 3-4 cm/j is. Vraag is of dit anders wordt na sterke vernatting. Is interessante onderzoeksvraag. Remco neemt dit mee in onderzoeksplannen.
3. Kleine meer:
- a) Visstandsbemonstering ter bepaling referentiesituatie visstand.
Dit najaar wordt Kleine meer door cluster onderzoek van HHNK geïnventariseerd. Uitvoering ATKB. Remco neemt contact op met Rik Beentjes en vraagt meetlocaties. Mogelijk kan Kleine meer worden meegenomen in de monitoring.
 - b) Inspectie oeverzone i.v.m. ontwikkeling structuurrijke oevervegetatie.
Geen afstemmingspunt. HHNK voert monitoring naar NVO uit maar niet in dit gebied.
4. Verkenning diepte watgangen en dikte / samenstelling waterbodem.
Geen afstemmingspunt.
5. Een kartering van pitrus dominante en met plaagsoorten verstoorde percelen / perceeldelen.
Geen afstemmingspunt. Rudi heeft overigens al veel zicht op de situatie en zal een kaart maken en rondsturen.
6. Een bespreking met SBB / Ter Heide met betrekking over een gewenste beheerontsluiting (locatie, techniek).
Geen afstemmingspunt
7. In beeld brengen van lokale maaiveld depressies die eenvoudig als kleinschalige (weidevogel plasdras kunnen functioneren).

- Geen afstemmingspunt. Dit onderdeel meenemen met veldinventarisatie greppels. GNNS regelen.*
8. Kartering op grove schaal (bijv. 4 categorieën- methode Schipper) van de graslandsamenstelling.
Geen afstemmingspunt.

9 KANSEN EN BELEMMERINGEN PLANNEN VISMIGRATIE BEZIEN VANUIT HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER

HHNK geeft aan dat de plannen uit ontwerpessie 1 intern HHNK zijn besproken (Rik, Steven, Wicher). HHNK staat op zich wel achter de plannen voor vernatting maar ziet ook risico's/belemmeringen.

1. Waterkwaliteit: Wicher meldt dat inlaat van alkalisch Markermeerwater ongunstig is voor het veen. Remco geeft aan dat daarom ook de bedoeling is om zoveel mogelijk te vernatten via regenwaterconservering. Ten aanzien van alkalisch Markermeerwater: dit komt al binnen via inlaat vanuit de boezem (peilbeheer) maar dan vervuild door invloed vanuit landbouw en ontwatering. Daarnaast is droogval nog slechter voor behoud van veengrond dan peilbeheer met water wat niet de ideale kwaliteit heeft. Remco neemt over dit punt contact op met Gert van Ee.
2. Vismigratie: Bezwaren
 - a. Je moet niet teveel tegelijkertijd willen in het gebied. Hou de pilot beperkt.
 - b. Effectiviteit van de inrichting is nog onbekend. HHNK (Rik) wil eerst de resultaten afwachten van vismigratiemonitoring wat nu bij Koopmanspolder en Schardam (sluis) wordt uitgevoerd.
 - c. De benodigde waterinfrastructuur is erg kostbaar. Waterveiligheid is aandachtspunt.
 - d. Het gebied wat wordt ontsloten voor vis is klein ten opzichte van de investeringen.
 - e. Beheer is niet geregeld.

De bezwaren van HHNK richten zich niet zozeer tegen vernatting en waterkwaliteitsverbetering, maar wel op de onderdelen vismigratie. Verbeteringen binnendijks voor visstand zijn goed. Passeerbaarheid primaire kering is discussiepunt. De ideeën rondom visreproductie is wel een test waard. Remco geeft ook aan dat RWS randvoorwaarden stelt aan beschikbaar stellen PAGW middelen en dat bijdrage achterland aan visstand hoofdwatersysteem (Markermeer/Gouwezee) zwaar meewegen bij subsidieverlening.

Remco snapt dat er bezwaren zijn en vraagt HHNK (Steven) om hun bezwaren/zienswijze op papier te zetten en opties mee te geven hoe hier mee om te gaan. Deze informatie is van belang in verband met de tweede ontwerpessie (verdere uitwerking inrichting).

Rudi memoreert nog een vraag van Klaas Jan of een andere route voor wateraanvoer/afvoer bespreekbaar is voor HHNK. Wicher geeft aan dat dit het geval is.

Wicher doet nog het aanbod voor aanleveren gegevens vanuit HHNK mocht Remco daar behoefte aan hebben.

Remco dank alle aanwezigen voor het goede overleg.

NOTITIE

Onderwerp Verslag tussensessie agri
Project Inrichting Peereboom
Opdrachtgever Provincie Noord-Holland
Projectcode 117706
Status Definitief
Datum 29 juni 2020
Referentie -
Auteur(s) drs. R. van Ek

Gecontroleerd door drs. L. Turlings
Goedgekeurd door drs. L. Turlings
Paraaf

Aan Lennart Turlings / Witteveen+Bos
 Martin Hoorweg / Prov Noord-Holland
 Frank de Wit / ANV Water, Land en Dijken
 Wilco Bark / Vereniging Behoud Boeren Waterland e.o.
 Klaas Jan Wardenaar / SMARTLAND
 Rudi Terlouw / Bui-TeGewoon

INHOUDELIJK

Remco geeft aan geen specifieke agenda te hebben maar vooral te willen luisteren, gezien de reactie van Frank en Wilco op het resultaat van de eerste ontwerploop. W+B, SMARTLAND en Bui-Tegewoon hebben opdracht om een inrichtingsschets te maken op basis van een integrale natuurvisie. Dat gaat over meer dan weidevogels. Het gaat o.a. ook over waterkwaliteit en vis. Voor vis is de relatie met het hoofdwatersysteem erg belangrijk. De vraag ligt voor hoe we het achterland kunnen inrichten en verbinden met het rijkswater zodat een goede bijdrage mogelijk is aan het verbeteren van de visstand en waterkwaliteit in het hoofdwatersysteem. Dit onderdeel richt zich op ruimte voor vispaaiplekken en vismigratie. We willen naar een gedragen plan en afstemmen, waar mogelijk, met andere functies. Dit vergt het vroegtijdig betrekken van de relevante partijen.

Het woord is aan Frank. Wilco had helaas technische problemen en kon alleen aan het eind van het overleg via de chat meedoen. Zijn opmerkingen zijn toegevoegd aan het verslag.

Frank vraagt zich af hoe het proces nu loopt. Remco geeft aan dat we een ontwerpproces van grof naar fijn doorlopen. In ontwerplijn 1 richten we ons op de hoofdlijnen. Er is nog een 2de en 3de ontwerploop gepland waarin we geleidelijk de plannen verder uitwerken. Daar hoort ook een maatregelenprogramma bij waarbij maatregelen in de tijd zijn uitgezet. Eind dit jaar dient de inrichtingsvisie en het maatregelenplan gereed te zijn.

Frank geeft aan wat zijn belang is. Vanuit de agrarische natuurvereniging wil hij natuurcontracten realiseren zodat de boeren een vergoeding kunnen ontvangen voor hun bijdrage aan natuurwaarden. Wilco vertegenwoordigt de agrarische ondernemers in Waterland die hun onderneming graag willen voortzetten (en waar mogelijk gebruik maken van het NNN-gebied?).

Frank geeft aan dat het resultaat van de eerste ontwerpessie voor veel boeren als te ambitieus zal overkomen. Wel zijn ook de boeren gebaat bij een goed (= schoon) watersysteem. Frank vraagt hoe de plannen samenhangen met het natuurbeheerplan. Martin geeft aan dat het beheerplan deels een uitvloeisel zal zijn van dit project. Niet voor alle NNN gebieden is het natuurbeheertype ingevuld. De sequentie is om eerst de visie en de doelen te formuleren. Daarna volgt nadere uitwerking van het beheer.

Frank geeft aan dat veel ondernemers wel snappen dat er voor de regio plannen worden gevormd voor natuur. Wel is er angst bij boeren wat dit voor hun gaat betekenen. Welke rol hebben zij nog na die toekomstige inrichting? Verschillende agrarische ondernemers zullen daar verschillend in staan. De ene boer zal aangeven onder welke condities het nog rendabel zal zijn om grond te pachten. Voor de andere boer zal het gaan om harde randvoorwaarden in relatie tot zijn bedrijfsvoering. Alleen onder bepaalde fysieke condities is dat nog realiseerbaar. Remco geeft aan dat gegeven de doelstelling niet alles mogelijk zal zijn. Dat geldt ook voor het agrarisch belang. Er zullen keuzes moeten worden gemaakt, maar we streven wel naar transparantie en draagvlak.

Er loopt een overleg met de provincie waarbij vanuit de boeren een visie op het gebied zal worden opgesteld waarin vanuit het agrarisch perspectief zal worden aangegeven waar het knelt. Remco vraagt zich af wat we wanneer kunnen verwachten. We willen als ontwerpteam graag tijdig de input van de boeren kunnen meenemen in het ontwerpproces. Er is nog geen datum vastgelegd voor een bijeenkomst over de tweede ontwerploop. Remco zal met Lennart hierover contact opnemen. Gezien de vakantieperiode zal dat overleg waarschijnlijk in de eerste helft van september worden gehouden. Remco zal Lennart vragen de datum vast te leggen en te communiceren naar de betrokkenen. Frank zorgt dat er voor die datum feedback is vanuit de agrarische sector.

Frank geeft aan dat er zorgen zijn om stikstofgevoelige natuur. Remco geeft aan dat die natuur in de huidige situatie al voorkomt (N06.01 - veenmosrietland en moerasheide) en we in de plannen ons richten op het behoud en versterken van die gebieden. Het gaat hier om waardevolle vegetaties met zeldzame plantensoorten.

Vanuit het ontwerpteam willen we graag weten wat de boeren vinden van het huidige resultaat (ontwerploop 1). Waar zien zij kansen? Waar zien zij belemmeringen? Kunnen zij vanuit hun perspectief een handelingsperspectief aangeven hoe zij graag zouden willen om gaan met die belemmeringen? Dit soort informatie willen we graag meenemen in het ontwerpproces.

BIJLAGE - OPMERKINGEN VAN WILCO VIA DE CHAT

[19-6-2020 15:03] wilco bark:

ik had geen camera en luidspreker, maar heb laatste 30 minuten wel kunnen volgen, mvg wilco
reactie: met Frank eens

[19-6-2020 15:04] wilco bark:

gaan idd de bewoners en grondgebruikers om tafel binnenkort
:)

[19-6-2020 15:07] wilco bark:

dank voor overleg, hopelijk lukt het mij volgende sessie wel online mee te doen, goed weekend

Resultaten tweede ontwerploop Inrichtingsschets Peereboom

Verslag 14 oktober 2020

Aanwezig: Lennart Turlings (Witteveen en Bos), A. Rossenaar (Staatsbosbeheer), J. Assema (Staatsbosbeheer), Klaas Jan Wardenaar (Sartland), Kim Uittenbosch (PNH), Wilco Bark (Vereniging boeren Waterland en omstreken), Remco van Ek (Witteveen en Bos), Rudi Terlouw (Bui-teGewoon), Frank de Wit (Waterlandse Dijken), Martin Hoorweg (PNH), Rik Beentjes (HHNK), Wicher Groen (HHNK), Carolien Piet (PNH). Afwezig: Jeroen van Egmond (Staatsbosbeheer).

1. Opening en mededelingen

Lennart opent de vergadering met de mededeling dat jeroen van Egmond is verhinderd. Vervolgens gaat hij over op een voorstelronde.

2. Toelichting Agrarische visie

Wilco Bark en Frank de Wit lichten de visie toe.

De vraag over de mate van vernatting wordt on hold gezet voor de discussieronde.

3. Presentatie resultaten tweede ontwerploop

Remco van Ek, Rudi Terlouw en Klaas Jan Wardenaar Presenteren de resultaten.

4. Discussie over de resultaten

De provincie Noord-Holland krijgt als opdrachtgever de gelegenheid om als eerste reageren. Martin Hoorweg vindt het een mooie weerspiegeling vanuit de hydrologie en de ecologie. Remco vraagt waar de kansen en mogelijkheden liggen. Martin ziet ruimte voor verschillende mogelijkheden. Hij vraagt zich wel af wat precies met "vernatting" wordt bedoeld. Waar en hoe zal dat vorm krijgen. Volgens hem is het goed om het gebiedje rond Peereboom goed uit te lichten om te kijken wat het betekent voor weidevogels, agrariërs en het gebied zelf.

Kim Uittenbosch vindt het ook leerzaam om Peereboom uit te lichten als nat gebied.

Frank heeft een aanvullende vraag: Welk doel wil je bereiken? Wil je b.v. veel weidevogels of een verdubbeling van het huidig aantal. Welk perspectief is er met het resultaat?

Remco geeft aan dat in heel natte gebieden vooral steltlopers komen. Het gaat om complexe systemen. Het is raadzaam om samen te starten in het gebied en met elkaar kijken wat er gebeurt. Wat gebeurt er b.v. met de waterkwaliteit? Volgens kenners zou het water helder worden.

Rudi geeft aan dat het gebied een goed weidevogelgebied is. Er heeft wel een substantiële afname van de vogelpopulatie in de loop der tijd voltrokken. De mozaïek aan diversiteit kan door beheer en compartimenteren versterkt worden. Er is een soortenspectrum aanwezig, maar er blijkt een behoorlijke disproportie tussen graslanders en steltlopers te zijn. Een natte Peereboom kan het aantal watervogels een ruime impuls geven en het soortenspectrum gevarieerder maken. Vernatting kan ook een betere verdediging tegen roofdieren bieden.

Wilco vraagt zich hoe de afname is vastgesteld.

Rudi antwoordt dat het een historisch gegeven is. Het is volgens hem een combinatie van factoren. Ondanks beheer door de boeren is er toename van predatoren.

Frank nuanceert graag de terminologieën. Men spreekt hier over een intensivering van het gebied, maar er staan veel minder koeien op het land dan het landelijke gemiddelde.

Wilco vraagt zich af hoe je voedsel voor de vogels krijgt als je het land nat maakt.

Lennart vraagt : Hoe kijken jullie naar de vernatting

Frank: Hoe ga je beheer uitvoeren? Hij begrijpt het niet helemaal.

KlaasJan: Het gaat om interne buffering. Het klimaat geeft veel grote uitschieters. Als je het water 20 cm laat opkomen door regenwater realiseer je een behoorlijke buffering over het hele gebied. Bij een tekort aan water haal je het vanuit het buitengebied. De natuurdoelstellingen maken 20 cm aanneembaar.

Rudi vraagt zich af of het een technisch oplossing vereist of een ruimtelijke ordenings oplossing.

Remco denkt dat dit een onderwerp is voor de volgende fase, voor de loop 3. Dan is het belangrijk om te verwoorden wat je absoluut niet wilt voor dit gebied. De handelingsperspectieven moeten helder zijn. Er moet goed gecommuniceerd worden over de risico's en wat vastgehouden moet worden.

Wicher: Je moet het zo simpel mogelijk maken.

Remco: Een uitgebreide analyse van de aanwezigheid van fosfaat en een onderzoek van de balans van stoffen is belangrijk. Door vernatting kan fosfaat mobiel worden. Een peilopzet en het verbeteren van het greppelsysteem is belangrijk.

Wicher: Wat betekent dit vanuit Rijkswaterstaat? Zij zijn verantwoordelijk voor het waterbuffersysteem.

Frank: Hoe gaan we om met oeverafslag? De oevers worden poreus, dat gaat om meters grond.

Wicher: Bij het baggeren moeten we oppassen.

Lennart: Herken je de relatie uitmijnen en oeverafslag Remco?

Remco: Dat willen we niet. Grote plassen brengen het risico van golfslagwerking met zich mee.

Rudi: Goed punt van Frank om ernaar te kijken. Anderzijds brengt het ook oplossingen met zich mee.

Remco: Ik ben geïnteresseerd in studies hierover.

Frank: We zijn aan het kijken naar oplossingen. Met natuurlijke habitat kun je de oevers zuiveren.

Rudi: Amstelland en Utrecht hebben een studie gedaan over oevererosie en hebben ook oplossingen aangedragen.

Lennart: Hebben jullie al rivierkreeftjes gesignaleerd? Die kunnen de oevers ook behoorlijk aantasten.

Martin: Ze zijn al gevonden, maar het aantal is nog niet erg groot.

Lennart: In de toekomst moet hier rekening mee gehouden worden.

Frank: Wat voor rol geef je de boer als het waterpeil naar van -20 naar 0 gaat?

Rudi: Over welk moment praat je. Als de boer geen rol meer heeft wordt het te kostbaar om te beheren. Het is handiger om een combi te zoeken bij het realiseren van de vernatting. Vernatting, visfunctie, kwaliteit en vegetatie beheer. Als je begin september niet kan maaien hoe ga je de vegetatie opruimen? In welke periode heb je hoogwater? Fasering van de waterpeil is belangrijk.

Lennart: Iets om te agenderen. Vervolgacties. Hoe, wat, waar en wanneer. Wat is de rol van de agrariërs?

Hoe nat is het nu? Hoe is het in het voorjaar?

Martin: Omdat we meer gecombineerde functies hebben is Peereboom niet helemaal geschikt. Hij vraagt de mening van Staatsbosbeheer.

Remco geeft aan dat er peilbuizen in het gebied zijn zodat je weet hoe nat het daar is. Er moet nagedacht worden over het inrichten van het overgangsbeheer.

De heer Assema vraagt in hoeverre overgangsbeheer gezien kan worden als overgangsbeheer.

Lennart vraagt hem hoe hij tegen het plan aankijkt.

De heer Assema: Ik zie de schetsen voor het eerst. Hij vindt 20 cm te hoog. Hij vraagt zich af of 15cm niet het maximum moet zijn. Hij denkt dat met de desbetreffende ondernemers gekeken moet worden wat goed is voor het gebied.

De heer Rossenaar vindt -20 te laag. Hij vraagt zich af of het zo nat moet en wat dit betekent voor het gebied.

Frank vraagt hoe een oplossing gevonden kan worden.

Lennart: Het moet mogelijk zijn een verdeling aan te brengen in heel natte en drogere functies en die dan te scheiden.

Remco snapt dat vernatting voor boeren lastig wordt gezien de waterkwaliteit.

Lennart: Detailvragen graag met elkaar bespreken.

Remco: We hebben het over een mozaïek.

KlaasJan: Voor een groot gedeelte van het gebied stellen we geen vernatting voor. Alleen bij de onderbemaling. Daarom spreken we van een mozaïek. We stellen een betere begreppeling voor.

Kim: We moeten integraal naar het gebied kijken. Ecologie, Agrariërs en beheer. Natuurdoelen en agrarische medegebruikers.

Rik Beentjes: De focus ligt meer op het gebied zelf dan in relatie tot Markermeer. Als je de doelen van de Markermeer om meer vis te realiseren hieraan toevoegt zou je hier een visrijk gebied kunnen realiseren met

meer productiviteit. Er zitten veel brasem en karpers hier. Er moeten goede afspraken met Rijkswaterstaat gemaakt worden.

Remco: Het investeren in viskwaliteit kan fors zijn.

Martin: De aanvulling van de vraag van Rik is heel goed. Nes is gemakkelijk in te richten. Koppeling met vis kan later in de tijd. Een oproep naar HHNK om hierover contact op te nemen.

Lennart: De huidige verbinding voldoet niet. Een nieuwe verbinding is heel kostbaar. We moeten het uitzoeken.

Rik: De Alliantie heeft aangegeven dat de duikers niet voldoen. Een pompje bij de Nes kan wel voldoen en is veel goedkoper.

Lennart: Laten we dit even parkeren. Er moet eerst uitgezocht worden hoe we dit erbij kunnen betrekken. Samenvattend kan gezegd worden dat we goed op weg zijn. Er is een tussenstap nodig om de eindschets te maken. Hoe pakt dit uit? Dan moet de vraag beantwoordt worden wat nat is. Er moet een tussensessie georganiseerd worden.

Martin: Wat is het kansentabel? Mozaïek moet uitgewerkt worden en er moet gezocht worden naar passende vormen van beheer.

Frank: Wie hebben we ervoor nodig? Wat willen we realiseren? Wat is de reikwijdte?

Remco: Helder watersysteem. Visstand verrijken en meer kuikens.

Frank: We moeten van doel naar resultaat. Daarbij horen ook randvoorwaarden.

Rudi: Je zou eerst moeten weten hoe het ingericht is voordat je kunt beheren. Je kunt het beheer ook in de kostenraming opnemen.

Lennart: We zijn geen gedetailleerd inrichtingsplan aan het maken.

Wilco: Hoe kijk je aan tegen de predatoren?

Wicher: kunnen we de presentatie ook krijgen?

Kim en Martin wijzen op de gevoeligheid van de stukken.

Lennart: De stukken worden naar alle deelnemers gemaïld met het verzoek om er vertrouwelijk mee om te gaan. Je kunt ze alleen delen met directe collega's.

Vervolgafspraken

- Lennart stuurt een verslag en presentatie naar de deelnemers met het verzoek om daar vertrouwelijk mee om te gaan, aangezien kaartmateriaal snel voor onrust zorgt
- W+B/Smartland/BuiteGewoon nemen de opmerkingen mee in de derde ontwerpronde. Er wordt een vervolgoverleg ingepland met deze groep begin 2021.